Gedeputeerde Staten

Provinciale Staten van Zeeland
T.a.v. de statengriffier

onderwerp	kenmerk	behandeld door	verzonden
notities netwerksturing	18923613	drs. J.G.J. Bosch +31 118 631446	

Middelburg, 25 september 2018

Geachte voorzitter,

Hierbij treft u het statenvoorstel ‘notities netwerksturing’ aan.
Wij verzoeken u in het presidium de wijze van agendering in de commissies en Provinciale Staten te bespreken.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Provinciale Staten

Provincie Zeeland

Financiële consequenties externe inhuur:
Kostensoort:
Bedrag: € 0,00
Financiële consequenties opdracht / uitbesteding:
Kostensoort:
Bedrag: € 0,00

Gedeputeerde belast met behandeling: Polman

Vergadering PS: 26 oktober 2018
Nr: 18924143
Agenda nr:
Vergadering GS: 25 september 2018
Nr: 18923607

Onderwerp: Notities netwerksturing

VOORSTEL

Aan de Provinciale Staten van Zeeland

Samenvatting:
Op 15 december hebben Provinciale Staten de handreiking Netwerksturing vastgesteld. Door de handreiking toe te passen op maatschappelijke opgaven kunnen PS hun kaderstellende rol invullen, in die gevallen dat de Provincie binnen of met een netwerk opereert om een doelstelling te bereiken. Via notities netwerksturing wordt vooral ingegaan op de ambitie, het proces en het netwerk, en minder op het specifieke resultaat.
Bij dit statenvoorstel worden vier notities netwerksturing ter vaststelling aan PS voorgelegd.

Wat willen we bereiken?

De Provincie opereert steeds vaker in netwerken. Samen met andere partijen werkt zij aan maatschappelijke opgaven. Samen met die andere partijen worden doelen geformuleerd en middelen ingezet om het resultaat te behalen. Aansprekende voorbeelden hiervan zijn de aanpak van de energietransitie en de klimaatadaptatie. In het IBP, het Interbestuurlijk Programma van de overheden, worden nog meer urgente thema's benoemd waar overheden alleen in onderlinge samenwerking maatschappelijke resultaten kunnen behalen.

Het werken aan maatschappelijke opgaven in een netwerk van verschillende betrokken partijen, die elk nodig zijn voor de oplossing, maar ook elk hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden hebben, betekent dat de Provincie niet eenzijdig het resultaat kan bepalen. Het instrument van de beleidsnota die door de Provinciale Staten wordt vastgesteld via de cyclus startnota-kadernota-beleidsnota-evaluatie is in die gevallen dan ook minder geschikt.
Via de handreiking netwerksturing hebben Provinciale Staten een alternatief instrument ontwikkeld om een uitspraak te doen over de provinciale ambitie, het netwerk, het proces en de wijze waarop Provinciale Staten hierin participeren. Tevens kunnen zij 'aan de voorkant' bepaalde wensen meegeven aan het college.
Via deze notities netwerksturing kunnen Provinciale Staten 'aan de voorkant' een uitspraak doen over de aanpak van de opgaven.
Hierdoor wordt bereikt dat Provinciale Staten hun kaderstellende rol beter kunnen invullen.

Met het voorleggen van de opgestelde 'notities netwerksturing', aan de hand van de handreiking, die in december 2017 is vastgesteld, wordt een nieuwe werkwijze geïntroduceerd. Voor alle betrokken partijen is deze nieuwe werkwijze tegelijk ook nog een zoektocht naar de benodigde en gewenste rol bij de maatschappelijke opgaven. In onze brief van 20 juni 2018 hebben wij daarom aangegeven dat wij de notities netwerksturing bij dit statenvoorstel zien als een oefentraject, dat ook ruimte biedt om het instrument gezamenlijk verder te ontwikkelen.

statenstukken

Door als het ware te 'oefenen' bereiken we dat we voldoende ervaringen verzamelen om begin 2019 met de 'werkgroep netwerksturing' te kunnen evalueren .
Deze werkgroep bestaat uit een enkele leden van PS en GS, en wordt ondersteund door de Statengriffie en de provinciale organisatie.

Waaraan kunnen we zien of alles bereikt is?

Door vaststelling van de bij dit voorstel gevoegde 'notities netwerksturing' leggen Provinciale Staten (deels opnieuw) vast wat de Provinciale ambities op de onderwerpen daarin zijn. In procestermen wordt daarmee bereikt dat Provinciale Staten grip hebben op de ambitie, en het proces en netwerk waarmee deze wordt ingevuld. Als de notities in uitvoering zijn, is voor PS duidelijk wanneer zij worden geïnformeerd en betrokken en wat zij kunnen verwachten. In inhoudelijke termen leveren PS daarmee een belangrijke bijdrage om de provinciale ambities te realiseren.

De nu voorliggende notities netwerksturing hebben betrekking op de volgende opgaven:
- Kwaliteitskust
- Omgevingsvisie
- Energietransitie
- Zichtbaar Zeeland

Omdat de opgaven naar aard en karakter verschillen, en ook verschillen in het stadium waarin ze verkeren, zijn ook de notities verschillend van aard en karakter. Ook al zijn zij allemaal aan de hand van de handreiking opgesteld.

Bij kwaliteitskust gaat het om een opgave waar grotendeels overeenstemming is met de partners. De kaders liggen inmiddels vast en zijn verwerkt in het Omgevingsplan 2018 en de Verordening. Nu volgt het uitwerken van concrete plannen en maatregelen. Het gaat dan vooral om het realiseren van de gezamenlijke uitvoering. Gelet op het stadium waarin de uitvoering verkeert, is het in mindere mate een kaderstellend document. De provincie heeft vooral de rol van stimuleren, faciliteren en zelf uitvoeren met inzet van bepaalde bevoegdheden, expertise en financiële middelen.

Bij de omgevingsvisie gaat het om het proces een gezamenlijke visie te ontwikkelen. Belangrijk kenmerk is dat uiteindelijk PS de visie met de daarin bereikte overeenstemming vaststelt. Als bij de finale vaststelling nog amendementen nodig blijken zal dat afbreuk doen aan het proces en het vertrouwen dat met de partners is opgebouwd. Daarom is het van groot belang dat PS aan de voorkant van het proces duidelijke kaders (no go areas) aangeeft voor de speelruimte waarbinnen samen met de andere partners tot overeenstemming kan worden gekomen. Het spanningsveld is de kaders wel zo ruim te houden dat het niet als een politiek dictaat vanuit de provincie aanvoelt. Dat vraagt dus een zorgvuldig proces en een duidelijke rol voor PS die kan variëren van reguleren tot loslaten, en die ook binnen het verloop van het proces kan verschuiven. Tegelijkertijd zal veel van de overeenstemming die binnen andere opgaven is of wordt bereikt zoals bijvoorbeeld kwaliteitskust en energietransitie (zie hieronder) in de omgevingsvisie moeten worden ingebracht.

Bij de energietransitie is het doel eigenlijk op voorhand gegeven via een landelijke doelstelling, namelijk reductie van de CO2 uitstoot. Bij deze opgave gaat het vooral om wie wat doet om die doelstelling daadwerkelijk te bereiken. De provincie kan op verschillende momenten variëren in de rol om hier een bijdrage aan te leveren samen met veel andere partijen.

Zichtbaar Zeeland tenslotte is een opgave die – net als de omgevingsvisie – raakvlakken heeft met alle andere opgaven. Voor het halen van onze doelstellingen (bijvoorbeeld bedrijven of arbeidskrachten naar Zeeland halen) zijn immers besluiten van mensen nodig, die beelden hebben bij Zeeland. Vanuit Zichtbaar Zeeland wordt daarom een basis gelegd voor de goede beeldvorming over Zeeland, en ligt daarnaast het accent op dit moment op de samenwerking met de opgave Arbeidsmarkt en de omvorming van de opgave cultuur naar een opgave vestigingsklimaat. Voor PS ligt er een rol van regisseren tot faciliteren. Reguleren en loslaten past hier niet.

Wat doen we daarvoor?

In de vier bijgevoegde notities staat aangegeven wat geplande activiteiten per opgave zijn. Dat doen we door in een eenduidige indeling de vragen uit de '*handreiking netwerksturing*", zoals door Provinciale Staten vastgesteld, te behandelen. Daardoor zijn de vier trajecten voor PS tot op zekere hoogte overzichtelijk en vergelijkbaar.

Naast deze overeenkomst, is ook duidelijk dat er aanmerkelijke verschillen zijn tussen de onderwerpen, de fasering en de aanpak per onderwerp. We noemen hieronder een aantal verschillen:

Fasering bij de opgaven verschilt

Idealiter worden notities netwerksturing aan PS voorgelegd voordat de Provincie met een maatschappelijke opgave daadwerkelijk aan de slag gaat. Tegelijkertijd is er nu sprake van een “inschakelmoment”: vrijwel alle opgaven zijn immers al in voorbereiding. De realiteit is dat bij Kwaliteitskust en Zichtbaar Zeeland sprake is van lopende processen die teruggrijpen op eerdere momenten van betrokkenheid van PS. Bij de notitie energietransitie is sprake van een update. Bij de omgevingsvisie is samen met de partners gekomen tot afspraken over het proces, en start nu de volgende fase waarin ook inhoudelijke uitwerking plaatsvindt. Bij die opgave zit de notitie nog het meest in het begin van het proces.

Verschillende focus op proces, inhoud, netwerk

De notitie netwerksturing Omgevingsvisie 2021 ziet op een breed en procesmatig traject, waarbij de inhoudelijke ambitie van de Provincie nog moet worden bepaald. Het is bovendien een wettelijk traject. Inhoudelijk is hier ook een sterke wisselwerking met andere opgaven.
Energietransitie heeft een duidelijke inhoudelijke focus. Het proces en het netwerk volgen hieruit.
Bij Zichtbaar Zeeland kan door de tijd heen verschuiven in de inhoudelijke focus. Daar is vooral het gezamenlijk netwerk van belang om de inhoudelijke focus en het proces te bepalen. Bovendien is ‘Zichtbaar Zeeland’ ondersteunend aan andere opgaven.
De notitie ‘kwaliteitskust’ raakt aan een uitvoeringsfase en heeft daarmee ook weer een ander karakter dan de andere notities.

Provinciale rol

In de handreiking staat aangegeven dat de provinciale rol per opgave kan worden benoemd volgens de ladder van overheidsparticipatie. Die loopt van ‘loslaten’ tot ‘reguleren’. De praktijk leert dat de Provincie binnen één opgave meerdere rollen kan invullen, dat de rolinvulling ook kan verschuiven in de loop van de tijd en niet altijd een enkelvoudige keuze tussen deze rollen te maken is.

Conclusie

De vier notities netwerksturing hebben betrekking op opgaven die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van de kwaliteit van de provincie Zeeland.
De betrokkenheid van PS en de invulling van de kaderstellende rol van PS zijn hiervoor dan ook nodig en gewenst. De notities netwerksturing zijn –naast de begrotingscyclus- daarbij een belangrijk instrument. Door notities voor te leggen die betrekking hebben op opgaven die naar aard en inhoud verschillen, kunnen GS en PS bovendien ervaring opdoen.

We stellen u daarom voor de notities vast te stellen, zodat aan de hand van de opgedane ervaringen, vervolgens kan worden besproken hoe het instrument optimaal kan worden ingezet en verder ontwikkeld.

Wat zijn de klimaateffecten?

geen
Wat mag het kosten?
nvt

Financiële consequenties <u>externe inhuur: geraamd</u> op (kostensoort)
nvt

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig bijgevoegd ontwerp-besluit.

Gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris.

Ontwerp-besluit

De staten der provincie Zeeland,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 25 september 2018, nr. 18923607;

b e s l u i t e n :

1. De notitie netwerksturing Zichtbaar Zeeland, opgenomen als bijlage 1, vast te stellen als Provinciaal Kaderstellend document voor het college van Gedeputeerde Staten;
2. De notitie netwerksturing Kwaliteitskust, opgenomen als bijlage 2, vast te stellen als Provinciaal Kaderstellend document voor het college van Gedeputeerde Staten;
3. De notitie netwerksturing Omgevingsvisie 2021, opgenomen als bijlage 3, vast te stellen als Provinciaal Kaderstellend document voor het college van Gedeputeerde Staten;
4. De notitie netwerksturing Energietransitie –update- , opgenomen als bijlage 4, vast te stellen als Provinciaal Kaderstellend document voor het college van Gedeputeerde Staten.

Notitie netwerksturing Zichtbaar Zeeland

a. Wat is het maatschappelijk vraagstuk en de gemeenschappelijke doelstelling?

Korte beschrijving van de aanleiding, het maatschappelijk vraagstuk inclusief de (inter)nationale context. Wat is de gemeenschappelijke doelstelling (stip op de horizon) van het netwerk. Wat is de ambitie hierbij van GS?

Beschrijving van de aanleiding
Zeeland heeft een sterk imago als toeristische bestemming, maar er wordt anders naar Zeeland gekeken als het gaat om leven en werken. Uit onderzoek blijkt dat mensen buiten Zeeland het idee hebben dat hier geen banen zijn en geven ze aan Zeeland niet aantrekkelijk te vinden als vestigingsplaats. Voor Zeeland is dit een majeur probleem omdat voor diverse vraagstukken mensen van buiten Zeeland nodig zijn. Er zijn bijvoorbeeld tekorten op de arbeidsmarkt en door vergrijzing en ontgroening komt de leefbaarheid onder druk te staan. Het is dus noodzakelijk om het imago van Zeeland te versterken zodat meer mensen gaan overwegen om in Zeeland te gaan wonen en/of werken.

Het maatschappelijk vraagstuk inclusief de (inter)nationale context.
Een sterk imago is van groot belang om succesvol te kunnen opereren. Als mensen een negatief beeld hebben bij een bepaald product, dan zullen ze niet snel verleid kunnen worden om het aan te schaffen. Dit geldt ook voor werkgevers of vestigingslocaties. Door voortgaande verstedelijking staan regio's onder druk. Vooral de hoogopgeleide jonge professional wil graag wonen en werken in een omgeving met stedelijke voorzieningen. Dat is waar Zeeland en dus ook werkgevers in Zeeland tegen moeten opboksen. Daarbij moeten we ons realiseren dat andere regio's al een fors streepje voor – want een beter imago - hebben. Veel jongeren kiezen liever voor een carrière in bv Amsterdam of Eindhoven i.v.m. het beeld van betere loopbaanmogelijkheden dan in een provincie als Zeeland. We moeten ons realiseren dat we het van andere levenskwaliteiten en dus ook andere argumenten moeten hebben. Bovendien moeten we ons realiseren dat mensen vandaag de dag vooral online te bereiken zijn met boodschappen. Maar dat dat tegelijkertijd ontzettend lastig is, omdat er zo veel communicatie en informatie aanbod is. Hoe zorgen we dat Zeeland op hun vizier komt? En hoe zorgen we ervoor dat dat gebeurt met relevante boodschappen, die passen bij die specifieke persoon met dat specifieke (beroeps)profiel? Dit geldt zeker voor de generatie X, Y en Z (de young professionals). In de belevingswereld van deze generaties is de onbeperkte bruikbaarheid van sociale en data gedreven activiteiten de basis van hun functioneren.
Een goede effectieve marketingaanpak ontwikkelen en uitvoeren die van dit principe uitgaat, is de uitdaging waar we in Zeeland voor staan.

Hiervoor is publiek-private samenwerking nodig. Werkgevers, onderwijsinstellingen en (regionale) overheid hebben allemaal in meer of mindere mate baat bij een goed gebiedsimago. Mensen halen hun informatie vooral van digitale bronnen en dat betekent dat deze samenwerking gestoeld zal moeten worden op een data gedreven aanpak, met gebruik making van slimme technologie.

Gemeenschappelijk doelstelling (stip op de horizon) van het netwerk. Wat is de ambitie hierbij van GS?
Het gemeenschappelijke doel is een 'Sterk profiel van & imago voor Zeeland' neerzetten als regio waar het goed leven en werken is. Er is een gezonde bevolkingsopbouw, een sterke economie en voldoende arbeidspotentieel. Die gemeenschappelijke doelstelling is alleen haalbaar als er intensief wordt samen gewerkt. De ambitie van GS is om de vereiste samenwerking snel van de grond te krijgen en om op korte termijn te komen tot een passend digitaal instrumentarium. Daarom wordt gestreefd naar het formaliseren van deze netwerksamenwerking met behulp van een PPS organisatie die zich richt op mensen verleiden om in Zeeland, met hun partner en/of gezin, te komen werken.

b. Hoe ziet het netwerk er uit en is het netwerk compleet?

Waar komt de vraag aan de provincie vandaan? Hoe ziet het netwerk eruit en wat is het karakter ervan (besloten of open). Wat is de schaalgrootte?

b. Hoe ziet het netwerk er uit?
Alle Zeeuwse partijen (overheden, bedrijven, instellingen, onderwijs, etc.) zijn gebaat bij een goed imago en kunnen hier aan bijdragen. Een aanpak van alles met iedereen is echter niet werkbaar en daarom wordt in eerste instantie uitvoeringskracht georganiseerd rondom het meest acute vraagstuk: de arbeidsmarkt. Maar ook binnen

CONCEPT

dat vraagstuk zijn wisselende allianties nodig. Voor het aantrekken van huisartsen heb je andere partijen nodig dan voor procesoperators.

Op dit moment wordt er op verschillende niveau's (van strategie tot uitvoering) met verschillende partijen, (individuele bedrijven, koepelorganisaties, gemeenten, zorginstellingen, samenwerkingsverbanden, gelieerde instellingen, Rijksoverheid, etc.) samengewerkt om te komen tot een effectieve aanpak. Onderdeel hiervan is een verkenning naar de wenselijkheid van een Zeeuwse marketingorganisatie voor leven en werken (naast VVV voor toeristen en Invest in Zeeland voor bedrijven/investeerders).

c. Wat is de rol van de provincie hierbij, maak hierbij gebruik van de overheidsparticipatietrap?

c. Rol van de Provincie
Per maatschappelijke opgave kan de provincie in het netwerk meerdere rollen hebben:

- Reguleren
- Regisseren
- Stimuleren
- Faciliteren
- Loslaten

Zorgen voor een sterker imago is een brede opgave met een oneindig karakter. Ook kunnen de indirecte doelstellingen wisselen. Doel voor de komende jaren is het aantrekken van nieuwe vestigers, om te wonen, werken en studeren. En het behouden van werkgevers voor Zeeland, door te faciliteren dat de personeelsbehoefte adequaat kan worden ingevuld.
De rol van de Provincie verschilt dus van tijd tot tijd en van onderwerp tot onderwerp, en zo ook de meest relevante netwerkpartners, maar reguleren en loslaten zijn twee rollen die hier voorlopig nog niet passen. Elementen van regisseren, stimuleren en faciliteren zijn in vrijwel alle onderdelen terug te vinden.

d. Welke instrumenten kan de provincie inzetten?

Bevoegdheden, expertise, lobbykracht, financiële middelen.

d. Welke instrumenten kan de provincie inzetten?

- Digitaal / online instrumentarium (momenteel in ontwikkeling). Dit instrumentarium bestaat uit twee basistools, een app over Zeeland (leven en werken) waar Zeeland ook via augmented reality (AR) tot leven komt in 2 en 3 D, en een webplatform waar allerlei info en inspiratie over Zeeland als vestigingsregio te vinden is. Expertise op gebied van gebiedsmarketing en online recruitment. De door ons georganiseerde masterclass gebiedsmarketing werd door netwerkpartners druk bezocht (100 deelnemers 2 dagen). Dit geldt ook voor de workshops die we dit jaar organiseerden met werkgevers over het denken en handelen in persona's, kandidaat reizen en online recruitment van mensen buiten Zeeland.
- Subsidies en sponsoring. Dit wordt met name ingezet richting organisatoren van evenementen en festivals..

e. Welk proces wordt beoogd? Wat is de (voorlopige) planning?

Op welke momenten wordt PS geïnformeerd? Hoe vaak komt het netwerk bij elkaar? Zijn er publieke bijeenkomsten gepland, waaraan ook PS kan deelnemen etc.? Informeer PS in ieder geval, wanneer tijdens het proces duidelijk wordt dat het eindproduct, om welke reden dan ook, niet haalbaar is.

Randvoorwaarden voor het proces

e. Welk proces wordt beoogd?

Najaar 2018	**activiteit**

December 2018 / januari 2019	Verkenning naar Zeeuwse marketingorganisatie leven & werken (onderdeel aanpak regiofiche Arbeidsmarkt)
November 2018 (Contacta)	De basistools (app, webportal/-platform) voor leven en werken in Zeeland worden gepresenteerd, zodat bedrijven kunnen aangeven of en hoe ze willen participeren en gebruik maken van deze tools.
Juni-dec 18	Er zijn strategieworkshops georganiseerd met diverse sectoren en werkgevers die zich hebben aangemeld voor de marketingworskhops.
Sept 18-feb 19	Acties Aanvalsteam arbeidsmarkt, vaak ad hoc met marktpartijen 'in nood' Regiofiche: PvA maken, 1e tranche 400.000 Euro Contacta: 3 dagen werken aan Arbeidsmarkt presentaties. Stand, arena, publicaties. Contacten met BZK over de Zeeuwse casus als illustratie van datagedreven aanpak overheden en partners. Rapport: Maak Waar en Digitale Agenda Rijk.

f. Is er duidelijk zicht op een eindproduct, bijvoorbeeld een visie, een convenant of een beleidsstuk?

Als het eindproduct van meerdere partijen is, maak dat dan duidelijk. Is niet duidelijk welk eindproduct volgt, dan uitleg waarom niet.

Het eindproduct zou moeten zijn een operationele marketingorganisatie voor Zeeland, dat nauw samenwerkt met VVV Zeeland en Invest in Zeeland voor het aantrekken van mensen (vestigers, toeristen, investeerders), zodat de economie en de kwaliteit van leven in Zeeland goed is en blijft voor jongeren en ouderen.

Deze marketingorganisatie kan gebruik maken van de door de provincie Zeeland ontwikkelde en geïnitieerde slimme tools, gebaseerd op slimme technologie en data. Deze konden ontwikkeld worden doordat de aanvraag hiervoor d.m.v. de regiofiche arbeidsmarkt gehonoreerd werd.

g. Hoe is de informatievoorziening (zowel regulier als incidenteel) naar PS?

Mogelijkheden zijn onder andere ZoB sessies, GS-bijeenkomsten, stakeholdersbijeenkomsten, e.d.

Fase	Datum	Bijeenkomst	Type informatievoorziening	Nog niet met datum geplande informatievoorziening
Fase 1	nov 2018	Zicht op beleid	Informerend/input	N.v.t.
	16 sept 2018	Notitie netwerksturing in Cie netwerksturing	Ter bespreking	
	28 sept 2018	GS-informatiebijeenkomst over notitie netwerksturing	Informerend	
	4 okt 2018	Notitie netwerksturing in Cie Bestuur	Ter bespreking	
	26 okt 2018	Notitie netwerksturing in Provinciale Staten	Besluitvorming	
Fase 2	sept - dec 2018	Verkenning PPS in het netwerk incl. PS	Input/bespreking	• Mondeling informeren over voortgang in statencie (meerdere momenten). • ZoB sessie(s) • Welke rol van provincie in start-up fase PPS
	Nov 18 Contacta	Presentatie slimme tools tbv Zeeland marketing vestigingsregio	Activerend richting werkgevers en gemeenten	
	April 2019	Zicht op haalbaarheid PPS marketingorganisatie	Ter besluitvorming	

Fase 3	n.t.b.	Afhankelijk van doeltreffendheid en participatiegraad in PPS en digitale tools vanuit bedrijfsleven, onderwijs en overheden	?	? ntb

h. Welke openstaande vragen heeft PS, naar aanleiding van de Notitie Netwerksturing?

Notitie netwerksturing Kwaliteitskust

Aanleiding

De opgave Kwaliteitskust wordt vanaf eind 2016 ingevuld als één van de provinciale opgaven en is voor een groot deel gebaseerd op eerdere kaderstelling in beleidsnota's. Met partijen is de afgelopen paar jaar uitvoering gegeven aan de provinciale beleidskaders en is tussen partijen de Zeeuwse kustvisie opgesteld. Ten behoeve van besluitvorming door Provinciale Staten over het toepassen van netwerksturing is gevraagd voor de opgave Kwaliteitskust een notitie netwerksturing op te stellen.

a. Wat is het maatschappelijk vraagstuk en de gemeenschappelijke doelstelling

Korte beschrijving van de aanleiding, het maatschappelijk vraagstuk inclusief de (inter)nationale context. Wat is de gemeenschappelijke doelstelling (stip op de horizon) van het netwerk. Wat is de ambitie hierbij van GS?

Doel van de opgave kwaliteitskust is de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht, en daarmee de leefbaarheid, van Zeeland te vergroten door het versterken van de kwaliteit van natuur, landschap, mobiliteit en recreatief- toeristische voorzieningen.

Gezocht moet worden naar herstel in balans tussen landschap, samenleving en toerisme. De opgave Kwaliteitskust is gericht op het realiseren van het versterken van de kwaliteit van de Zeeuwse kust en achterland, als drager van identiteit, kwaliteit en aantrekkingskracht. Samen met partijen werken we aan de goede antwoorden op het vraagstuk hoe we dit kapitaal de komende jaren een verdere kwaliteitsimpuls geven.

Kwaliteitskust voert in samenhang een vijftal onderdelen uit:
• Versterking van de Zeeuwse kust door gebiedsontwikkeling en verhogen vitaliteit verblijfsrecreatie.
• Stimuleren van Digitale Innovatie Vrijetijdssector
• Ontwikkelen natuurbranding en natuurbeleving
• Ontwikkelen duurzaam toeristisch mobiliteitsnetwerk
• Verbinden voor en ontwikkelen tot een Gezond Zeeland

De kaders voor de ontwikkelingen zijn eerder vastgelegd in:
- De Zeeuwse Kustvisie en het nationale Kustpact
- De Provinciale beleidsplannen Omgevingsplan 2018, Natuurvisie 2017-2022, Mobiliteitsplan 2016-2019 en de Economische agenda.

b. Hoe ziet het netwerk er uit en is het netwerk compleet?

Waar komt de vraag aan de provincie vandaan? Hoe ziet het netwerk eruit en wat is het karakter ervan (besloten of open). Wat is de schaalgrootte? Aan PS kan gevraagd worden of zij het netwerk compleet vinden of dat zij nog partijen missen.

Het totale netwerk van betrokken partijen is groot. Er wordt actief samengewerkt tussen onder andere: Zeeuwse gemeenten, Toeristisch Ondernemend Zeeland (incl. brancheorganisaties Recron, Hiswa, Vekabo, Horeca Nederland), Economische Impuls Zeeland, Kenniscentrum Kusttoerisme (HZ University of Applied Sciences) en nationale Centre of Expertise Leisure, Tourism and Hospitality (CELTH), VVV Zeeland, Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, de Zeeuwse Milieufederatie, Het Zeeuws Landschap, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, ZLTO, Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, museum voor natuur en landschap Terra Maris, Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken en Infrastructuur en Waterstaat, NBTC, Sport Zeeland, Vitale Revolutie en Provincie Zeeland. Naast deze partijen is er sprake van individuele ondernemers en initiatiefnemers die betrokken zijn.

Het karakter van het netwerk is open. Een aantal partijen zijn hierbij meer structureel verbonden aan de activiteiten, terwijl andere partijen bij delen van de opgave of enkel bij projecten betrokken zijn. De focus van het netwerk ligt op Zeeland en soms op delen daarvan (op de Kust, op het water of op de

natuur). Daarnaast is er op landelijk niveau overleg over de ontwikkelingen in Zeeland gerelateerd aan de landelijke ontwikkelingen met o.a. ministeries en NBTC (Nederlands bureau voor toerisme en congressen).

c. Wat is de rol van de provincie hierbij

Per maatschappelijke opgave kan de provincie in het netwerk meerdere rollen hebben:
- Reguleren
- Regisseren
- Stimuleren
- Faciliteren
- Loslaten

Voor wat betreft de opgave Kwaliteitskust zijn met name vanuit het ruimtelijke en natuurspoor grenzen gesteld, onder meer op basis van de Kustvisie, aan de ontwikkelingen die plaats kunnen vinden. Dit om het kapitaal in Zeeland, waarop de recreatieve en toeristische aantrekkingskracht is gebaseerd, te behouden. De rol van de Provincie is daarmee via de instrumenten van de omgevingsverordening regulerend.

In de meeste gevallen is de rol van de Provincie ten aanzien van de genoemde doelstellingen die van aanjagen, stimuleren en faciliteren. Dit gebeurt door ambtelijke en bestuurlijke inzet om partijen bij elkaar te brengen en te verbinden, door het verlenen van subsidies voor specifieke projecten of aan een organisatie voor meerdere activiteiten, door met kennis en expertise ontwikkelingen aan te jagen en door gezamenlijke trajecten met partijen. Rollen wisselen daarbij tussen stimuleren en faciliteren, met in de beginfase van ontwikkelingen soms een regisserende rol.

d. *Welke instrumenten kan de provincie inzetten*?

(bevoegdheden, expertise, lobbykracht, financiële middelen)

Op het vlak van ruimtelijke ordening, natuur en mobiliteit heeft de provincie specifieke bevoegdheden. Zo is de kustvisie opgenomen in het omgevingsplan en is deze vertaald in de provinciale omgevingsverordening, zijn in de concessieverlening op het gebied van openbaar vervoer aan Connexxion en de Westerschelde Ferry BV eisen vastgelegd met betrekking tot het toeristische seizoen en worden met natuurpartijen afspraken gemaakt over natuurbeleving in verschillende natuurgebieden.

Een ander belangrijk instrument dat wordt gebruikt is dat van subsidieverlening. Met diverse partijen worden en zijn afspraken gemaakt ten aanzien van subsidies gericht op uitvoering van specifieke acties.

Centraal instrument in de huidige tijd is echter het opereren in het netwerk van Zeeland. Met de expertise vanuit de provinciale organisatie, de positie die de provincie als middenbestuur zowel naar gemeenten als naar het Rijk heeft, de financiële en procesmatige inzet, weet de provincie vraagstukken en ambities van partijen te verbinden en daardoor tot uitvoering te komen.

e. Welk proces wordt beoogd? Wat is de (voorlopige) planning?

Voor een groot deel betreft de opgave Kwaliteitskust een programma waarin de kaders zijn gesteld en waar in de uitvoering een netwerkproces loopt waarbij activiteiten worden bepaald, afgestemd en in processen tot bijstelling wordt gekomen. Voor de onderdelen gebiedsontwikkeling (gebieden uit de Kustvisie) en vitaliteit verblijfsrecreatie, toeristische mobiliteit, digitale innovatie en gezond in Zeeland wordt samen met partners jaarlijks tot uitvoering gekomen. Jaarlijks wordt in die uitvoering een gelijkaardige cyclus doorlopen, die een sterke relatie heeft met de P&C-cyclus.

Juli-September	Met partners bespreken inzet ten behoeve van opgave Kwaliteitskust
November	Doelen, activiteiten en indicatoren via Provinciale Begroting in PS bespreken

November-December	Met partners (waaronder partijen Toeristische Uitvoeringsalliantie) inzet uitwerken en invullen in concrete afspraken
Januari	Voorstel aanleveren aan PS notitie met realisatie in 2018 en programma Kwaliteitskust 2019
Juni	Via jaarrekening verantwoording op doelen en activiteiten Kwaliteitskust in PS

Voor natuurbeleving- en natuurbranding loopt nog een traject van verdere invulling.

f. Is er duidelijk zicht op een eindproduct, bijvoorbeeld een visie, een convenant of een beleidsstuk?

Het beoogde eindproduct is de uitvoering van activiteiten(programma's) die in Zeeland de beoogde kwaliteitsversterking van de Zeeuwse kust en achterland ten behoeve van de toeristische-recreatieve aantrekkingskracht, met als nevendoelen waterveiligheid, versterking van natuur en landschap, leefbaarheid, te bewerkstelligen. Tussenproducten zijn de nota natuurbeleving en het jaarlijkse programma Kwaliteitskust.

g. Hoe is de informatievoorziening (zowel regulier als incidenteel) naar PS?

Voor verschillende onderdelen van de opgave Kwaliteitskust wordt gewerkt vanuit de kaderstelling die in eerdere trajecten heeft plaatsgevonden. Tegelijkertijd zijn dit onderwerpen waar in een netwerkomgeving met partners aan wordt gewerkt en staan de ontwikkelingen niet stil.

Om Provinciale Staten te betrekken bij verschuivingen in de uitvoering die samen met netwerkpartners tot stand komt, is het voornemen jaarlijks in januari ter informatie het programma voor Kwaliteitskust aan Provinciale Staten toe te sturen. Dit is een nadere concretisering en invulling van de activiteiten zoals in de Provinciale begroting weergegeven, en laat daarnaast beter het verband zien met activiteiten die door partners worden uitgevoerd.

Voor het traject van Natuurbeleving en natuurbranding geldt dat de aanpak en inzet zich nog meer aan het vormen is. In de Natuurvisie zijn de kaders voor natuurbeleving aangegeven. In de Natuurvisie is hierbij als actie opgenomen dat GS een nota natuurbeleving vaststellen en daar Provinciale Staten bij betrekken. In de Natuurvisie zijn kaders gesteld voor natuurbeleving en ook in de Economische agenda is de koppeling natuur en vrije tijd onderstreept. Gehecht wordt dat in dit traject Provinciale Staten ook de mogelijkheid hebben aan de voorkant ambities mee te geven. Derhalve zijn hiervoor in onderstaand schema twee extra momenten opgenomen.

7 september 2018	Zicht op Beleid Bijeenkomst Natuurbeleving en natuurbranding	Informerend
November 2018	Doelen, activiteiten en indicatoren via Provinciale Begroting in PS bespreken	Besluitvormend
Januari 2019	Notitie met realisatie in 2018 en programma Kwaliteitskust 2019	Informerend
November/ december 2018	Sessie natuurbeleving en natuurbranding met PS en partners	Input
December 2018/ januari 2019	Wensen en bedenkingen op concept nota natuurbeleving	Ter bespreking
Juni 2019	Via jaarrekening verantwoording op doelen en activiteiten Kwaliteitskust in PS	Besluitvormend

Notitie Netwerksturing Omgevingsvisie 2021

Aanleiding

Op 1 januari 2021 treedt, naar verwachting, de Omgevingswet in werking. Vooruitlopend daarop is de provincie bezig om, in participatie met de omgeving, een omgevingsvisie op te stellen. Deze notitie netwerksturing beschrijft het proces om te komen tot een breed gedragen Omgevingsvisie 2021 en de betrokkenheid van Provinciale Staten daarbij.

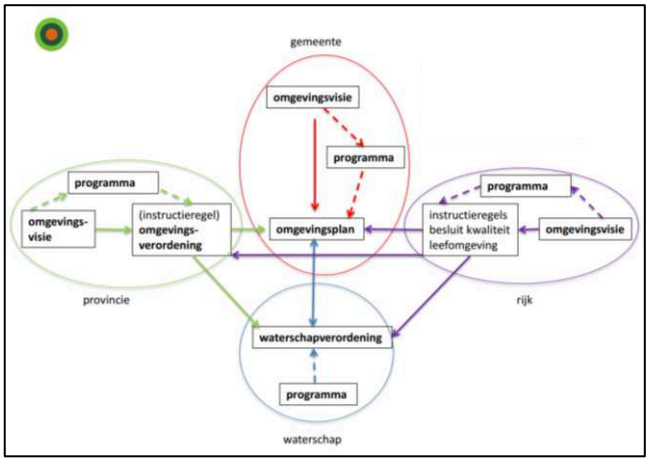
a. Wat is het maatschappelijk vraagstuk en de gemeenschappelijke doelstelling?

Korte beschrijving van de aanleiding, het maatschappelijk vraagstuk inclusief de (inter)nationale context. Wat is de gemeenschappelijke doelstelling (stip op de horizon) van het netwerk. Wat is de ambitie hierbij van GS?

De samenleving verandert snel en fundamenteel. Met de Omgevingswet wordt daarop ingespeeld door middel van een transitie “van bescherming van de fysieke leefomgeving via een werende benadering van activiteiten, naar een beleidscyclus waar de continue zorg voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving centraal staat en ruimte ontstaat voor ontwikkeling”.
De Omgevingsvisie 2021 en het proces daar naartoe is ons instrument om deze transitie door te voeren. Onze ambitie is om samen met ons netwerk deze visie voor de fysieke leefomgeving van Zeeland te ontwikkelen.

Nadere toelichting:
Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet is de grootste wetswijziging sinds de invoering van de grondwet. In de Omgevingswet worden 26 wetten en meer dan honderd ministeriele regelingen op het gebied van ruimte, wonen, milieu, natuur, water en infrastructuur samengevoegd. De Omgevingswet inclusief de memorie van toelichting is op 1 juli 2015 door de Tweede kamer en op 22 maart 2016 door de Eerste kamer vastgesteld. De publicatie van de Omgevingswet in de Staatscourant heeft op 26 april 2016 plaatsgevonden.

Binnen de Omgevingswet spelen de gemeenten, net als nu, de hoofdrol bij het beheer en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Naast de gemeente als hoofdrolspeler, zijn ook het rijk, het waterschap en de provincies actief in de fysieke leefomgeving. Zij hebben onder de Omgevingswet elk hun eigen instrumenten. Zie voor een overzicht daarvan en de onderlinge relaties bijgaand plaatje. De taakverdeling tussen de overheden is op dit moment nog niet volledig uitgekristalliseerd. Op rijks- en provinciaal niveau zijn daar nog gesprekken over. Een overzicht van de nu bekende provinciale taken staat in bijlage 1. Overigens biedt de wet ook voor andere taken, wanneer een duidelijk provinciaal belang kan worden aangetoond, de mogelijkheid dit op te nemen in de omgevingsvisie.

De onder de Omgevingswet gewenste transitie vraagt om anders organiseren op twee terreinen:

- tussen de overheden onderling;
- tussen overheid en samenleving.

De samenleving ziet “de overheid” als één overheid. Burgers en initiatiefnemers willen niet langer geconfronteerd worden met een gefragmenteerde overheid. Alle overheden zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving. Daarbij hoort intensief samenwerken, tussen overheden onderling en via intensieve participatie van de samenleving (ons netwerk).

Bij het proces rond de kustvisie en de energietransitie is de onder de Omgevingswet gewenste verandering al ingezet. Rondom de invulling van het proces rond het omgevingsplan 2018 is duidelijk geworden dat er behoefte is aan doorgroei, verbreding en verbetering van deze aanpak. Waar het omgevingsbeleid in het verleden top-down werd opgesteld vindt onder de Omgevingswet de transitie plaats naar een bottom-up vaststelling van de omgevingsvisie.

b. Hoe ziet het netwerk er uit en is het netwerk compleet?

Waar komt de vraag aan de provincie vandaan? Hoe ziet het netwerk eruit en wat is het karakter ervan (besloten of open). Wat is de schaalgrootte? Aan PS kan gevraagd worden of zij het netwerk compleet vinden of dat zij nog partijen missen.

Ons netwerk vraagt om een gezamenlijk opgestelde omgevingsvisie voor Zeeland, zie ook het antwoord op vraag a. Het netwerk is een open netwerk en bestaat uit ongeveer 170 partijen. De partijen in het netwerk zijn grofweg te verdelen in:

- Overheden en semi-overheden: Rijk, Rijkswaterstaat, Waterschap Scheldestromen, Gemeenten, RUD
- Zeeland, GGD, VRZ, Impuls, etc.
- Maatschappelijke organisaties: ZMf, landschapsbeheerorganisaties, diverse stichtingen, bijv Cultureel Erfgoed e.d.
- Bedrijfsleven: BZW, Detailhandel Nederland, diverse brancheorganisaties, Zeeland Seaports/North Sea Port , e.d.
- Onderwijs en wetenschap: UCR, HZ, Scalda
- Inwoners van Zeeland (in de praktijk organiseren we hun participatie via de gemeenten, als één overheid).

Bij het proces rond de omgevingsvisie zullen we al deze partijen benaderen maar ook partijen die zichzelf aanmelden of die via het netwerk bij ons worden aangemeld zullen worden uitgenodigd om mee te praten. Aan u de vraag of er meer partijen zijn die we kunnen uitnodigen of welke partijen adviseert u ons om zeker uit te nodigen?

c. Wat is de rol van de provincie hierbij, maak hierbij gebruik van de overheidsparticipatietrap?

Per maatschappelijke opgave kan de provincie in het netwerk meerdere rollen hebben:

- *Reguleren*
- *Regisseren*
- *Stimuleren*
- *Faciliteren*
- *Loslaten*

Provinciale Staten hebben op 29 juni 2018 in de ambitiebepaling voor implementatie voor de Omgevingswet vijf ambities vastgesteld. Er is niet voor één van de bovenstaande rollen gekozen. Afhankelijk van de situatie wordt voor een rol gekozen. In Zeeland 2040 is gekozen voor een faciliterende rol van de provincie, bij het vaststellen van de agenda zetten we in op minimaal een faciliterende rol. Inhoudelijk stellen we voor om de volgende thema's als vertrekpunt te nemen voor de agendabepaling:

- de in de interviews in fase 1 opgehaalde thema's,
- de provinciale hoofdopdrachten,
- Zeeland 2040.

Voor de agendabepaling zal in november en december 2018 een aantal bijeenkomsten georganiseerd worden met het hele provinciale netwerk. Voorgesteld wordt dat ook statenleden aan deze dialogen deelnemen.

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om een gezamenlijke omgevingsvisie vast te stellen van meerdere overheden samen, ook is er de mogelijkheid om een omgevingsvisie vast te stellen voor alleen de provincie. Voorgesteld wordt om de mogelijkheid om samen met alle Zeeuwse overheden een omgevingsvisie vast te stellen bij de agendabepaling te verkennen.

Nadere toelichting:
De vijf ambities die PS op 29 juni 2018 hebben vastgesteld, zijn:

1. Opgave gericht werken
   Hierdoor wordt een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in beleid, besluitvorming en regelgeving mogelijk. Opgaven worden breed opgehaald en opgepakt indien er een duidelijk provinciaal belang is.
2. Vroegtijdige samenwerking
   De provincie Zeeland neemt het voortouw richting ketenpartners en initiatiefnemers.
3. Flexibiliteit
   De provincie Zeeland maakt heldere keuzes en is altijd bereid om met ketenpartners en initiatiefnemers de beleidskaders te heroverwegen voor een betere fysieke leefomgeving.
4. Toegankelijkheid
   Op lange termijn wordt gestreefd naar het beschikbaar stellen van alle voor de fysieke leefomgeving relevante informatie voor iedereen in Zeeland.

5. Snel en eenvoudig
   Het harmoniseren van beleid en regelgeving in het nieuwe omgevingsbeleid, onder meer in de omgevingsverordening, moet leiden tot het verkorten van procedures en vereenvoudigen van besluitvormingsprocessen.

Uit de interviews die in fase 1 met de mede-overheden zijn gehouden, kwamen de onderstaande inhoudelijke thema's voor de omgevingsvisie naar voren. GS hebben eerder toegezegd dat het onderwerp stralingsrisico meegenomen wordt in de omgevingsvisie. Dit onderwerp kan een plaats krijgen onder de thema's energietransitie, infrastructuur en voorzieningen.

- Energietransitie
  - Duurzaamheid
  - Circulaire economie
- Klimaatadaptatie
  - Waterveiligheid
  - Meervoudig ruimtegebruik
- Wonen
  - Woningbouw(contingentering)
  - Krimp
- Infrastructuur
  - Bereikbaarheid
  - Verbindingen
- Landelijk gebied en natuur
  - Zoetwater beschikbaarheid
  - Gebiedsontwikkeling
- Deltawateren
- Cultureel erfgoed
  - Agrarisch erfgoed
- Economie
  - Vestigingsklimaat
  - Bedrijfsterreinen
  - Arbeidsmarkt
  - Recreatie
- Voorzieningen, incl. openbaar vervoer
  - Leefbaarheid
  - Onderwijs
  - Vergrijzing
  - Krimp
  - Zorgvoorzieningen
  - Sociale spanningen
  - Nieuwe vormen OV

Een deel van de onderwerpen vertonen overlap met andere thema's. Zo wordt gelijktijdig met deze nota netwerksturing ook een nota netwerksturing rondom de energietransitie aan PS aangeboden. Bij het proces rondom de energietransitie wordt er rekening mee gehouden dat (een deel) van de afspraken die daar gemaakt worden, onderdeel zullen zijn van de omgevingsvisie.

In fase 2 zullen we het netwerk uitnodigen aanvullende thema's aan te dragen. In een brede dialoog met de betrokken partijen zullen we de rolverdeling voor fase 3 bepalen door beantwoording van de volgende vragen:

- Is het een Zeeland-brede maatschappelijke opgave?
- Welke prioriteit heeft deze opgave?
- Welke belangen spelen bij dit thema?
- Welke rol kunnen de verschillende partijen spelen bij dit thema?
- Welke rol willen de verschillende partijen spelen bij dit thema?
- …

d. Welke instrumenten kan de provincie inzetten?

Bevoegdheden, expertise, lobbykracht, financiële middelen.

In fase 2 gaat het vooral om het bij elkaar brengen van partijen en komen tot overeenstemming over de agenda. Instrumenten zijn in deze fase de dialoog en onderhandelingsvaardigheden.
In fase 3 zijn waarschijnlijk dezelfde instrumenten van toepassing. Dit is deels afhankelijk van de rollen die de provincie gaat vervullen.

e. Welk proces wordt beoogd? Wat is de (voorlopige) planning?

Op welke momenten wordt PS geïnformeerd? Hoe vaak komt het netwerk bij elkaar? Zijn er publieke bijeenkomsten gepland, waaraan ook PS kan deelnemen etc.? Informeer PS in ieder geval, wanneer tijdens het proces duidelijk wordt dat het eindproduct, om welke reden dan ook, niet haalbaar is.

Randvoorwaarden voor het proces
Het gezamenlijk met het netwerk opstellen van een omgevingsvisie houdt in dat een ander soort proces gevolgd wordt. Via brede dialogen met het netwerk, waaraan ook PS kan deelnemen, wordt gezamenlijk de inhoud bepaald. Het is van belang dat PS vooraf de speelruimte meegeven aan GS voor dit gezamenlijke proces. Ook is van belang om te beseffen dat een gezamenlijk proces betekent dat een gezamenlijke uitkomst niet zomaar terzijde geschoven kan worden. De speelruimte geeft daarbij aan waarbinnen “onderhandelingsruimte” is, en ook dat, indien de partijen er binnen de gegeven speelruimte niet uitkomen, het voorstel van de partijen voorgelegd zal worden aan Provinciale Staten.

Fasering
Het proces bestaat uit drie fasen. Fase 1 bestaat uit bepalen werkwijze en planning. Fase 2 bestaat uit het opstellen van de inhoudelijke agenda met daarin de thema’s en bijbehorende rolverdeling. In deze fase worden ook inhoudelijke kaders door PS bepaald, die als randvoorwaarden dienen in de derde fase. Fase 3 is het opstellen van de visie. Deze notitie netwerksturing vormt de afsluiting van de eerste fase.

<u>Fase 1, maart 2018-oktober 2018</u>

- In april-juni een reeks interviews op ambtelijk en bestuurlijk niveau met mede-overheden om te inventariseren hoe de samenwerking er idealiter uit zou zien, wat de uitdagingen daarbij zijn en wat we van de partners kunnen verwachten.
- Op 4 juli een startbijeenkomst waarvoor het gehele netwerk is uitgenodigd en ongeveer 175 mensen van ruim 80 organisaties aanwezig waren. Tijdens deze bijeenkomst is breed commitment uitgesproken om mee te werken aan de omgevingsvisie. Het proces wordt zo ingericht dat recht wordt gedaan aan hetgeen tijdens de interviews en de startbijeenkomst door alle betrokken partijen is aangegeven.
- Vaststelling van de notitie netwerksturing als afsluiting van deze fase en start voor de rest van het traject.

<u>Fase 2, september 2018 - mei 2019.</u>

- In november en december 2018 worden via brede dialogen met het netwerk, waar PS kan deelnemen, de thema’s bepaald die in de omgevingsvisie opgenomen worden. Tevens wordt een voorstel gemaakt voor de bijbehorende rolverdeling per thema. Hierbij wordt rekening gehouden met wettelijke taken en bevoegdheden. Ook de input die al gegeven is voor het omgevingsplan 2018 wordt meegenomen.
- We bekijken de mogelijkheid om tijdens deze fase een of twee pilots te laten lopen. Deze pilots hebben meerdere doelen naast het verder brengen van het concrete probleem: gezamenlijk een nieuwe werkwijze aanleren, bestuurlijke vernieuwing, wij-zij tegenstellingen doorbreken.
- De agenda, met inhoudelijke randvoorwaarden voor fase 3, wordt in april 2019 ter vaststelling voorgelegd aan PS.
- Indien uit de agendavorming blijkt dat er prioritaire onderwerpen zijn waarvoor visievorming niet kan wachten tot januari 2021, zullen deze aan PS worden voorgelegd met daarbij een voorstel voor een maatwerk aanpak.

<u>Fase 3, mei 2019-december 2020</u>

- Uitwerking van de thema’s. Elk thema inhoudelijk uitdiepen met de betrokken partijen. Belangen en wensen inventariseren en oplossingsrichtingen verkennen.
- Uitgangspunt is dat elke partij zorgt voor het meenemen van de eigen achterban.
- GS houden tussentijds PS op de hoogte van de voortgang. Indien er belangrijke keuzes gedurende het proces aan de orde komen, of de partijen komen er niet uit binnen de gegeven speelruimte, dan leggen GS dit voor aan PS.
- Exacte invulling van deze fase is afhankelijk van de uitkomsten van fase 2.

f. Is er duidelijk zicht op een eindproduct, bijvoorbeeld een visie, een convenant of een beleidsstuk?

Als het eindproduct van meerdere partijen is, maak dat dan duidelijk. Is niet duidelijk welk eindproduct volgt, dan uitleg waarom niet.

Het eindproduct is de Zeeuwse Omgevingsvisie 2021, een lange termijn visie op de fysieke leefomgeving van Zeeland.
We streven naar een breed gedragen omgevingsvisie, die bottom-up zal worden opgesteld. De uiteindelijke vaststelling is aan PS. Hierbij is van belang om te beseffen dat een gezamenlijk proces betekent dat een gezamenlijke uitkomst niet zomaar terzijde geschoven kan worden.
In de visie zal inzicht worden gegeven hoe de visie kan worden uitgevoerd (programma's) en welke onderdelen in de omgevingsverordening worden opgenomen.
De vorm van het document hangt mede af van eventuele digitaliseringseisen onder de Omgevingswet.

g. Hoe is de informatievoorziening (zowel regulier als incidenteel) naar PS?

Mogelijkheden zijn onder andere ZoB sessies, GS-bijeenkomsten, stakeholdersbijeenkomsten, e.d.

Fase	Datum	Bijeenkomst	Type informatievoorziening	Nog niet met datum geplande informatievoorziening
Fase 1	4 juli 2018	Startbijeenkomst omgevingsvisie	Informerend/input	N.v.t.
	16 sept 2018	Notitie netwerksturing in Cie netwerksturing	Ter bespreking	
	28 sept 2018	GS-informatiebijeenkomst over notitie netwerksturing	Informerend	
	4 okt 2018	Notitie netwerksturing in Cie Bestuur	Ter bespreking	
	26 okt 2018	Notitie netwerksturing in Provinciale Staten	Besluitvorming	
Fase 2	Nov - dec 2018	Brede dialogen met het netwerk incl. PS	Input/bespreking	• Mondeling informeren over voortgang in statencie (meerdere momenten). • ZoB sessie(s)
	Jan 2019	GS informatiebijeenkomst over kaderstelling	Input/bespreking	
	April 2019	Agenda incl. kaders in Cie Ruimte	Ter bespreking	
	Mei 2019	Agenda incl. kaders in Provinciale Staten	Besluitvorming	
Fase 3	Dec 2020	Omgevingsvisie in Provinciale Staten	Besluitvorming	• Mondeling informeren over voortgang in statencie (meerdere momenten). • GS leggen belangrijke keuzes voor aan PS • Indien aanleiding, ZoB sessie(s) en/of GS informatiebijeenkomst(en).

h. Welke openstaande vragen heeft PS, naar aanleiding van de Notitie Netwerksturing?

Eerder is, tijdens de ZoB sessie van 9 februari 2018 met de commissie Ruimte, de vraag gesteld voor welke onderwerpen de provincie bevoegd gezag is onder de Omgevingswet. Deze vraag is onder a. en in bijlage 1 beantwoord. Verder is op 15 juni 2018 een toezegging vanuit GS gedaan dat er een verslag beschikbaar gesteld zou worden van de startbijeenkomst omgevingsvisie op 4 juli. Dit verslag is als bijlage 2 bijgevoegd. Hiermee is toezegging 74 afgerond.

Bijlage 1: Provinciale taken onder de Omgevingswet, voor zover nu bekend

Wat moet (hiervoor zijn we bevoegd gezag)?

- Vaststellen Omgevingsverordening (o.a. ter bescherming van het milieu)
- Vaststellen Omgevingsvisie
- Vaststellen verplichte kaarten (geluidbelastingkaarten voor wegen, spoorwegen en luchthavens, overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten)
- Regels stellen over de kwaliteit basispakket omgevingsdiensten
- Bescherming van werelderfgoed en cultureel erfgoed
- Bescherming van het natuurnetwerk, inclusief Natura 2000
- Aanwijzen beperkingengebieden lokaal spoor en vastleggen van de geometrische begrenzing daarvan
- Luchthavens van regionale betekenis
- Voorkomen of beperken geluidshinder in stiltegebieden
- Het beschermen van de kwaliteit van het grondwater in grondwaterbeschermingsgebieden
- Het beheer van watersystemen voor zover aan de provincie toebedeeld bij verordening of AMvB
- Het houden van toezicht op het beheer van watersystemen voor zover dat is toegedeeld aan de waterschappen met uitzondering van primaire keringen
- En omgevingswaarden voor veiligheid regionale waterkeringen en
- Zwemwaterbeheersmaatregelen ter waarborging van de veiligheid of bescherming van de gezondheid
- Omgevingswaarden met betrekking tot de gemiddelde kans op overstroming van bij verordening aangewezen gebieden
- Het behoeden van de staat en werking van burgerluchthavens van regionale betekenis, lokale spoorweginfrastructuur en wegen in beheer van de provincie voor nadelige gevolgen van activiteiten op of rond deze infrastructuur

Wat kan?

Onderwerpen die de provincie bij omgevingsverordening kan regelen. Bijvoorbeeld:

- Het opnemen van strengere of aanvullende omgevingswaarden met betrekking tot luchtkwaliteit dan zoals deze zijn gesteld in het Besluit Kwaliteit Leefomgeving en het vervolgens opnemen van instructieregels aan gemeenten over het voldoen aan die omgevingswaarden,
- Het opnemen van maatwerkregels waar dat op grond van het Besluit Activiteiten Leefomgeving is toegestaan
- Het opnemen van voor ammoniak verzuringsgevoelige gebieden
- Het opnemen van functietoedelingsregels
- Aanwijzen oppervlaktewateren waarvoor waterbeheerder verplicht peilbesluit moet vaststellen

Wat mag?

Onderwerpen vanuit provinciaal belang omdat het niet doelmatig en doeltreffend is om dat belang op gemeentelijk niveau te behartigen. De Omgevingswet laat ruimte om onderwerpen te regelen die niet in de wet zijn beschreven, maar wel onder de fysieke leefomgeving vallen. Bijvoorbeeld:

- Het beheer van de provinciale weg
- Het (verbod op) ontgassen van binnenvaartschepen
- Regels over stedelijke ontwikkelingen
- Regels over agrarische ontwikkelingen
- Regels met betrekking tot leegstand
- Regels over het verplicht zuiveren van gronden van distels,
- Etc.

Bron: Handleiding omgevingsverordening 1.0 en Was-Wordt lijst Provincie Zuid-Holland

Bijlage 2: Verslag startbijeenkomst 4 juli

Op 4 juli 2018 was de startbijeenkomst Omgevingsvisie Zeeland. In De Mythe in Goes zegden zo'n zestig Zeeuwse organisaties toe eendrachtig te zullen samenwerken aan een traject dat moet leiden tot een Omgevingsvisie voor Zeeland.
Gedeputeerde Carla Schönknecht vergeleek het Omgevingsvisietraject in haar opening met een reis. Een reis waarvan het einddoel (een Omgevingsvisie) wel vaststaat maar waarvan nog absoluut onduidelijk is hoe we daar komen, en hoe het er daar dan uitziet. Eigenlijk, zo sprak ze, gaan we op ontdekkingsreis. En dat is spannend.
In De Mythe waren zo'n 175 mensen aanwezig die via het zogenoemde Buzzmaster-systeem actief mee konden denken over hoe die reis vorm zou moeten krijgen. Dat deden ze door met hun smartphone te stemmen en te reageren op stellingen, en vragen te stellen over wat er op het podium zoal werd gezegd. Nadat Wim Tijssen, mede-auteur van het boek 'De Omgevingswet toegelicht' de zaal had voorgehouden dat de Omgevingswet echt veel te bieden heeft (zo wordt een groot aantal regels geschrapt), vond een paneldiscussie plaats met betrokkenen en deskundigen. De panelleden hadden ieder een stelling aangeleverd. Daarin kwamen diverse dilemma's en problemen naar voren die het welslagen van een gezamenlijke Omgevingsvisie in de weg zouden kunnen staan. Waar Marga Vermue (burgemeester Sluis) vond dat de gemeenten de bal aan de voet moesten hebben, daar vroeg Statenlid Anton van Haperen zich af of je wel echt een visie voor de lange termijn kunt ontwikkelen als je heel dicht op de burger zit. Neldes Hovestad, managing director van Dow Terneuzen maar in het panel aanwezig als voorzitter van de Zeeuws-Brabantse werkgevers, hoopte vooral dat het 'allemaal niet te lang zou duren'. Daarin kreeg hij bijval van gedeputeerde Jo-Annes de Bat die betoogde dat 'we al zoveel visies hebben'. Wat hij wilde zeggen: het gaat pas pijn doen als er concrete afspraken moeten worden gemaakt. Dan komen de verschillende belangen goed naar voren. En daar moet je dus niet te lang mee wachten. Liz van Duin (Rijkswaterstaat) ten slotte verraste met de stelling dat RWS 'geen vanzelfsprekende partner is bij de Omgevingsvisie'. Waarna bleek dat ze 'heel blij' was dat 75 procent van de aanwezigen het met haar oneens was. Want ze wilde zich er wel degelijk direct en volop mee bemoeien.
Na een hilarische samenvatting van de ochtend door poppenspeler Armand Schreurs, was het grote moment daar. Carla Schönknecht vroeg de aanwezigen aan te geven of ze wilden meewerken aan de Omgevingsvisie voor Zeeland. En dat wilden ze! Het grootste deel van de aanwezigen gaf via het zogenoemde buzzmaster-systeem aan mee te willen doen. Zij vertegenwoordigen samen zo'n zestig organisaties. Een mooie start.

Video
Een video met een impressie van de bijeenkomst is te vinden op https://www.zeeland.nl/actueel/samen-de-schouders-onder-omgevingsvisie-zeeland-2021

Analyse
Van de inbreng door de aanwezigen via het Buzzmaster-systeem hebben wij een analyse gemaakt. Op de volgende pagina's staan eerst de aantallen aanwezigen uitgesplitst naar organisatie en functie. Daarna volgen:
1) de volgens de aanwezigen belangrijkste aspecten in de samenwerking, en
2) de thema's die volgens de aanwezigen (men mocht er drie kiezen) in elk geval in de omgevingsvisie zouden moeten terugkomen.

Deze twee punten worden daarna uitgesplitst naar organisatie en functie.
In deze tabellen zijn steeds per groep de hoogste 3 percentages groen gearceerd. Hieruit blijkt dat over de aspecten vertrouwen en openheid en de thema's energietransitie en klimaatadaptatie brede consensus bestaat.

Aantal aanwezigen[1]

Namens welke organisatie:

Overheid - gemeente	64	43%
Overheid - overig	38	26%
Bedrijf	23	15%
Maatschappelijke organisatie	19	13%
Overig	5	3%
Totaal	149	100%

In welke functie:

Werknemer	47	32%
Volksvertegenwoordiger	38	26%
Bestuurder	28	19%
Leidinggevende	23	16%
Vrijwilliger	6	4%
ZZP-er	4	3%
Totaal	146	100%

[1] In totaal waren ongeveer 175 mensen aanwezig. Daarvan waren er 152 ingelogd in het Buzzmaster-systeem. Het beantwoorden van de vragen was niet verplicht, daarom tellen de antwoorden niet altijd op tot 152.

Belangrijk in de samenwerking:

Vertrouwen	38%
Openheid	21%
Gelijkwaardigheid	13%
Heldere rolverdeling	9%
Afstemmen	8%
Kennisdelen	7%
Betrokkenheid Raden en Staten	4%
Maatwerk	0%

Belangrijke thema's:

Energietransitie	19%
Klimaatadaptatie	19%
Wonen	16%
Infrastructuur en OV	13%
Landelijk gebied	12%
Natuur	11%
Deltawateren	6%
Cultureel erfgoed	5%

Wat vindt u belangrijk in de samenwerking?; uitgesplitst naar type organisatie

	Bedrijf	%	Maatschappelijke organisatie	%	Overheid gemeente	%	Overheid overig	%	Overig	%	Totaal	%
Vertrouwen												38%
Openheid		14%		18%		22%		29%				21%
Gelijkwaardigheid	1	5%	2	12%	11	18%	3	9%		0%	17	12%
Heldere rolverdeling										20%		
Afstemmen	4	18%	1	6%	3	5%	1	3%	2	40%	11	8%
Kennisdelen				18%								
Betrokkenheid raden en staten		0%		0%	2	3%	4	12%		0%	6	4%
Totaal												

Wat vindt u belangrijk in de samenwerking?; uitgesplitst naar functie

	Volksvertegenwoordiger	%	Bestuurder	%	Leidinggevende	%	Werknemer	%	Vrijwilliger	%	ZZPer	%	Totaal	%
Vertrouwen														38%
Openheid		20%		12%		27%		22%		33%		33%		21%
Gelijkwaardigheid	6	17%	4	16%	1	5%	6	13%		0%	1	33%	18	13%
Heldere rolverdeling						9%				33%				
Betrokkenheid raden en staten	5	14%	1	4%		0%		0%		0%		0%	6	4%
Afstemmen								13%		17%				
Kennisdelen	3	9%	1	4%		0%	4	9%	1	17%		0%	9	7%
Totaal														

Belangrijke thema's; uitgesplitst naar organisatie

	Bedrijf	%	Maatschappelijke organisatie	%	Overheid gemeente	%	Overheid overig	%	Overig	%	Totaal	%
Thema Energietransitie												19%
Thema Klimaatadaptatie		19%		17%		18%		19%		33%		19%
Thema Wonen	9	14%	2	4%	34	19%	14	15%	2	13%	61	15%
Thema Infrastructuur en OV		20%										
Thema Landelijk gebied	3	5%	10	22%	19	11%	14	15%	1	7%	47	12%
Thema Natuur				15%						20%		
Thema Deltawateren	3	5%	4	9%	9	5%	8	8%		0%	24	6%
Thema Cultureel erfgoed												
Totaal	64	100%	46	100%	175	100%	96	100%	15	100%	396	100%

Belangrijke thema's; uitgesplitst naar functie

	Volksvertegenwoordiger	%	Bestuurder	%	Leidinggevende	%	Werknemer	%	Vrijwilliger	%	ZZPer	%	Totaal	%
Thema Energietransitie														20%
Thema Klimaatadaptatie				23%		21%		20%		11%		33%		19%
Thema Wonen	18	18%	13	17%	8	14%	21	16%	1	6%	1	11%	62	16%
Thema Infrastructuur en OV										17%				
Thema Landelijk gebied	18	18%	10	13%	4	7%	11	8%	3	17%		0%	46	12%
Thema Natuur										22%				
Thema Deltawateren	6	6%	3	4%	6	11%	9	7%		0%		0%	24	6%
Thema Cultureel erfgoed												22%		
Totaal	101	100%	78	100%	56	100%	132	100%	18	100%	9	100%	394	100%

notitie netwerksturing Energietransitie (UPDATE)

Aanleiding
Eind 2017 is de aanpak van de energietransitie aan PS voorgelegd in een notitie netwerksturing, waarmee is ingestemd. Inmiddels heeft er een brede Zeeuwse energiedialoog plaatsgevonden en is samen met netwerkpartners een plan van aanpak gemaakt voor een Regionale Energiestrategie. Dit pan van aanpak heeft PS eind augustus ontvangen. Op basis van dit plan van aanpak vindt u hieronder een update van de notitie netwerksturing met een concretere planning en een voorstel wanneer PS betrokken wordt.

a. Gemeenschappelijk doel
Korte beschrijving van de aanleiding, het maatschappelijk vraagstuk inclusief de (inter)nationale context. Wat is de gemeenschappelijke doelstelling (stip op de horizon) van het netwerk. Wat is de ambitie hierbij van GS?

Het gemeenschappelijke doel, ofwel de “stip op de horizon” kan, onder andere op basis van het vastgestelde doel in onze Economische Agenda, als volgt worden geformuleerd: Een klimaatneutraal Zeeland in 2050. Het is onzeker of deze stip haalbaar is. In het landelijke klimaatakkoord is het einddoel inmiddels verder geconcretiseerd en als volgt vastgesteld:

CO2-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen en in 2050 met 95%

(cijfers t.o.v. 1990). Dit wordt ook het doel van de Regionale Energiestrategie (RES) Zeeland en is ook de ambitie van GS.

Ten aanzien van de energietransitie zijn al de nodige kaders gesteld, die samen de randvoorwaarden vormen voor de Regionale Energiestrategie. Een chronologische opsomming:

- Economische Agenda 2017-2021 (o.a.: “in 2050 100% duurzame energie”)
- Vaststelling opgave Circulaire economie en Energietransitie in begroting 2017
- Convenant Ambitie 2030 “Duurzaamheid werkt!” (Zeeuwse zeehavens)
- Zeeuws energieakkoord particuliere woningen (o.a.: “woningvoorraad energieneutraal in 2045”)
- Kabinetsaanbod IPO/VNG/UvW “Naar een duurzaam Nederland”
- Beeldvormende bijeenkomst energietransitie (30 juni 2017)
- Interbestuurlijk Programma (IBP)
- Werkprogramma Energietransitie en Circulaire Economie 2018
- Omgevingsplan Zeeland 2018 (o.a.: “10,5 PJ duurzame energieopwekking in 2030”)
- Klimaatakkoord (nationaal, nog in ontwikkeling)

Sommige van bovenstaande documenten zijn door PS vastgesteld, en deze vormen dan ook de basis voor de provinciale inzet en inbreng in de Regionale Energiestrategie.

b. Hoe ziet het netwerk er uit?
Waar komt de vraag aan de provincie vandaan? Hoe ziet het netwerk eruit en wat is het karakter ervan (besloten of open). Wat is de schaalgrootte? Aan PS kan gevraagd worden of zij het netwerk compleet vinden of dat zij nog partijen missen.

De vraag aan de provincie komt uit de maatschappij; er is behoefte aan verminderde uitstoot van broeikasgassen en een groene economie. Formeel komt er ook een opdracht uit het klimaatakkoord van Parijs en uit het regeerakkoord in “Den Haag”.
Het Zeeuwse netwerk voor de energietransitie is groot. Naast alle overheidspartijen (Provincie, gemeenten, waterschap, rijk) hebben ook energieproducenten/-leveranciers (zoals PZEM, Delta en Eneco) en netwerkbeheerders (Enduris) verantwoordelijkheden. Uiteraard betrekken we actief bedrijven, burgerinitiatieven (zoals dorpsraden en energiecorporaties), woningcorporaties, vervoersautoriteiten, scholen, jongeren, de ZMf en kennisinstellingen.

c. Rol van de Provincie
Per maatschappelijke opgave kan de provincie in het netwerk meerdere rollen hebben:

- *Reguleren*
- *Regisseren*
- *Stimuleren*

- *Faciliteren*
- *Loslaten*

De energietransitie is een zeer brede opgave en er is nog een lange weg af te leggen. De rol van de Provincie zal verschillen van tijd tot tijd en van onderwerp tot onderwerp:

- In deze fase neemt de provincie (gedeputeerde energie) deel aan het bestuurlijke kernteam van de Regionale Energiestrategie en is dus primair sprake van de rollen faciliteren en regisseren. Uitgangspunt van het plan van aanpak voor de Regionale Energiestrategie is dat de inhoud (in de vorm van sectortafels) leidend is. Dit zal er naar verwachting toe leiden dat de rol mettertijd zal verschuiven richting faciliteren: “wat hebben de Zeeuwse stakeholders nodig om de energietransitie in Zeeland vorm te geven?”
- De verschuiving van de rol “regisseren” naar “faciliteren” wordt verder kracht bijgezet door de keuze om als Zeeuwse overheden gezamenlijk een onafhankelijke procesmanager aan te stellen. De regie ligt daarmee in de praktijk bij deze procesmanager en het bestuurlijk kernteam (waar de gedeputeerde energie één van de deelnemers is).
- Faciliteren zal waarschijnlijk ook inhouden dat de provincie een rol krijgt om het bestuurlijk gesprek met “Den Haag” en buurregio’s te voeren namens de Zeeuwse regio. Deze rol zal liggen bij de gedeputeerde energie.
- Specifiek ten aanzien van het aanleggen van zon- en windparken heeft de provincie een actieve regisserende en zelfs regulerende rol, omdat dit nauw samenhangt met de bevoegdheden die de omgevingswetgeving de provincie biedt. Dit is en blijft een bevoegdheid van PS. Het kader voor gesprekken die gedeputeerde energie en provinciale ambtenaren in de regio voeren over zon- en windenergie, wordt gevormd door het Omgevingsplan. Mocht het netwerk vragen om aanpassing van die kaders, zal besluitvorming hierover altijd aan PS worden voorgelegd. Vooralsnog is overigens onze inschatting dat de opgave voor opwekking duurzame energie past binnen de kaders van het Omgevingsplan 2018. Doorlopend vindt afstemming plaats met de hoofdopgave Omgevingsvisie/Omgevingswet.

d. Welke instrumenten kan de provincie inzetten?
(bevoegdheden, expertise, lobbykracht, financiële middelen)

Ten aanzien van de energietransitie zal de provincie de volgende instrumenten kunnen inzetten:

- Bevoegdheden, met name t.a.v. ontwikkeling van zon- en windenergie (Omgevingsplan), maar ook t.a.v. vergunningverlening en handhaving van energiebesparende maatregelen bij bedrijven (via de RUD);
- Expertise op gebied van duurzame mobiliteit, gebouwde omgeving, industrie etc;
- Lobbykracht, in Den Haag (klimaatakkoord) maar ook t.a.v. Europese subsidieprogramma’s. Specifiek speelt de provincie een lobbyrol ter ondersteuning van de roadmap “naar een klimaatneutrale industrie” van het platform Smart Delta Resources;
- Financiële middelen zoals subsidies, maar ook werkbudget voor studies en haalbaarheidsonderzoeken. Daarnaast helpen we financiële arrangementen op te zetten voor private investeringen.

e. Welk proces wordt beoogd?
Op welke momenten wordt PS geïnformeerd? Hoe vaak komt het netwerk bij elkaar? Zijn er publieke bijeenkomsten gepland, waaraan ook PS kan deelnemen etc.? Informeer PS in ieder geval, wanneer tijdens het proces duidelijk wordt dat het eindproduct, om welke reden dan ook, niet haalbaar is.

Gezamenlijk met het netwerk wordt een regionale energiestrategie (RES) opgesteld. Dit houdt in dat er een breed netwerkproces wordt gevolgd. Via brede dialogen met het netwerk, waaraan ook PS kan deelnemen, wordt gezamenlijk de inhoud bepaald. Dre door PS meegegeven kaders (Economische Agenda, Omgevingsplan) worden door ons in acht genomen. Bevoegdheden van PS, zoals bijvoorbeeld in de omgevingswetgeving, blijven onverkort van kracht. Het is wel van belang om te beseffen dat een gezamenlijk proces betekent dat een gezamenlijke uitkomst niet zomaar terzijde geschoven kan worden.

De verwachte planning voor de RES is als volgt:

Najaar 2018	Samenwerkingsstructuur RES opbouwen
31 okt 2018	Netwerkbijeenkomst energietransitie: formele aftrap Zeeuwse samenwerking

Maart 2019	1e bouwstenen RES gereed, waaronder een conceptvoorstel voor opwekking duurzame energie (wind en zon) in 2030
Juni 2019	Concept RES gereed
Zomer 2019	Landelijke onderhandelingen over de vraag of alle regionale strategieën samen optellen tot de nationale doelen
Eind 2019 of begin 2020	RES gereed: Uitvoeringsprogramma met samenwerkingspartners, in 'deals'/afspraken uitgewerkt en vastgelegd
2020/2021	Verwerking uitkomsten RES in het omgevingsbeleid van provincie en gemeenten

Relevante maatschappelijke partijen gaan deelnemen aan zogenaamde sectortafels. Deze sectortafels, die de bouwstenen voor de RES maken, komen vaak bijeen. Vergaderritme en –vorm wordt door de tafels zelf bepaald op basis van de inhoud – die is immers leidend. Het bestuurlijke kernteam komt minimaal 4 keer per jaar bij elkaar. Het ambtelijke kernteam tweewekelijks. Publieke bijeenkomsten en specifieke informatiebijeenkomsten voor raads- en statenleden worden twee keer per jaar georganiseerd. Bouwstenen van de RES waarvoor dit nodig is, worden aan raden en staten voorgelegd (zie ook schema hieronder).

f. Is er duidelijk zicht op een eindproduct, bijvoorbeeld een visie, een convenant of een beleidsstuk?
Beoogd eindproduct is een Regionale Energiestrategie (RES), gedragen door de relevante stakeholders.

g. Hoe is de informatievoorziening (zowel regulier als incidenteel) naar PS?
Op de volgende momenten voorzien we betrokkenheid van PS:

29 aug 2018	Infobijeenkomst RES en Klimaatakkoord voor raads- en statenleden	informerend
31 aug 2018	Mondelinge mededelingen door gedeputeerde in statencie	informerend
5 okt 2018	Mondelinge mededelingen door gedeputeerde in statencie	informerend
26 okt 2018	Notitie netwerksturing in PS	besluitvormend
31 okt 2018	Netwerkbijeenkomst energietransitie	informerend
16 nov 2018	Mondelinge mededelingen door gedeputeerde in statencie	informerend
23 nov 2018	Infobijeenkomst Smart Delta Resources voor statenleden	informerend
jan 2019	Eindversie nationaal Klimaatakkoord naar PS	besluitvormend
mrt 2019	Conceptvoorstel opwekking duurzame energie 2030 naar PS	besluitvormend
juni 2019	Concept RES naar PS	ter bespreking
eind 2019 of begin 2020	RES gereed en naar PS	besluitvormend
2020/2021	Verwerking uitkomsten RES in Omgevingsvisie	besluitvormend